Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 27.11.2013 www.osw.waw.pl

Putin u papieża: ideologia i polityka

Witold Rodkiewicz, Katarzyna Chawryło

25 listopada prezydent Rosji Władimir Putin przebywający z państwową wizytą we Włoszech spotkał się na prywatnej audiencji z papieżem Franciszkiem w Watykanie. Następnie delegacja rosyjska (m.in. minister spraw zagranicznych Siergiej Ławrow) przeprowadziła rozmowy z watykańskimi sekretarzami stanu, abp. Pietro Parolinem i abp. Dominique Mambertim. Tematem rozmów była sytuacja w Syrii, sytuacja chrześcijan na świecie oraz położenie wspólnoty katolickiej w Rosji.

Komentarz

- Spotkanie z papieżem wpisuje się w kontekst ofensywy ideologicznej rozpoczętej przez ekipę Putina po jego powrocie na urząd prezydenta w 2012 roku. Na arenie wewnętrznej jej celem jest konsolidacja wokół Kremla środowisk tradycjonalistycznych i wzmocnienie pozycji ekipy rządzącej, zaś na arenie międzynarodowej dostarczenie ideologicznej legitymizacji dla rosyjskich aspiracji do odgrywania roli samodzielnego i alternatywnego wobec Brukseli i Waszyngtonu ośrodka geopolitycznego. Jest to także sposób na odwrócenie uwagi międzynarodowej opinii publicznej od problemów, z jakimi rosyjska władza zmaga się w polityce wewnętrznej. Ofensywa ta polega m.in. na kwestionowaniu uniwersalności zachodnich standardów w sferze demokracji i praw człowieka. W ramach tej ofensywy Kreml zarzuca Zachodowi odchodzenie od tradycyjnych wartości chrześcijańskiej Europy na rzecz laickiego liberalizmu. Kreml szuka środowisk na Zachodzie, które podzielają tradycyjne poglądy i w związku z tym byłyby skłonne współpracować z oficjalną Rosją. Z tego względu Kościół rzymskokatolicki jest postrzegany przez Kreml jako potencjalny partner i taktyczny sojusznik.
- Rozmowy w Watykanie demonstrują, że Kreml także docenia i próbuje wykorzystać stanowisko Kościoła rzymskokatolickiego dla legitymizacji swojej polityki wobec konfliktu syryjskiego. Powołuje się przy tym na list, który papież Franciszek wystosował do Władimira Putina przed wrześniowym szczytem G20, w którym papież występował przeciwko zewnętrznej zbrojnej interwencji w wojnę domową w Syrii. Temu celowi służy też podkreślanie przez Rosję swojej roli jako obrończyni wspólnoty chrześcijańskiej na Bliskim Wschodzie i szukanie na tej płaszczyźnie wspólnego stanowiska z Watykanem. Cenna dla dyplomacji rosyjskiej jest też obrona przez Watykan na forum międzynarodowym bardzo bliskiej do rosyjskiej interpretacji dokumentu „Odpowiedzialność za ochronę", wykluczającej prawo wspólnoty międzynarodowej do podejmowania zbrojnych interwencji w konflikty wewnętrzne bez zgody Rady

Bezpieczeństwa ONZ.

- Przebieg i ogólna wymowa wizyty sugerują jednak, że zabiegi Kremla, aby wykorzystać relacje z Watykanem dla celów swojej polityki międzynarodowej będą miały ograniczoną skuteczność. Wydaje się, że Watykan oczekuje od władz rosyjskich przede wszystkim większej aktywności w usuwaniu sprzeczności w relacjach między Rosyjską Cerkwią Prawosławną a Kościołem rzymskokatolickim w Rosji. Na razie jednak Kreml nie demonstruje jednoznacznie gotowości do spełnienia tych oczekiwań. Watykan dostrzega jednak – zdając sobie sprawę z instrumentalnego traktowania przez Rosję tej kwestii – wspólny interes obu stron w pokojowym zakończeniu konfliktu syryjskiego i obronie wspólnot chrześcijańskich na Bliskim Wschodzie. W obecnej sytuacji jest to jedyna kwestia, co do której możliwe jest realne współdziałanie Watykanu i Rosji.